

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

ל.

עין משפט
נר מצוה

(א) ובכרתו מזו: ותי"ן, (ב) ז"ק סו., (ג) הגזול רש"י, (ד) לעיל כ: ותי"ן, (ה) ז"ל אמר רבא ובהל"ש ז"ק פ"י ספי' טו גרים רב אש"ן, (ו) ז"ל אונקרי פ"י לטון פקסי עש"י מלמלת השג"ל. ערוך, (ז) וע"פ תוס' לעיל ט. ד"ה ה"ה, (ח) שלו. רש"י, (ט) וע"פ תוס' שבת קמ"ה ותנן וכו', (י) ז"ל אונקרי, *

א א מ"י פ"ח מה' לולב הלכה א טוש"ע א"ח ק"י תרמ"ט סעף א: ז ב מ"י פ"ה מהלכות אסורי מונח הלכה ז סגן לאוין ש"י: ח ג טוש"ע א"ח סימן תרמט"ט סעף א: צה"ה:

לעוי רש"י

מרצ"ש (מרצ"ב"ש),
מוכרי סדוקי, רובלים.

רבינו הגנאל

ובשאר הימים נמי לפני יאוש (א) דהא אינו שלכם, לאחר יאוש משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה, שנאמר כי אני ה' אהוב וגו'. אחר נמי אמר ר' אסי, יבש פסול לפי פליגי ואמר, הני מילי ביום טוב ראשון, אבל משני ואילך, מתוך שיצא כולב שאל יוצא נמי בגזול אחר יאוש. מיתבי על ר' יצחק מחמ"ד דתקני לוב הגזול והיבש פסול, דייקין מינה גזול פסול, הא שאלו כשר, ושאלו כשר לא משכחת ביום טוב ראשון דהא הדיא כתיב לכם לעשות אפי' השאלו, אלא משני ואילך השאלו כשר, ואפילו הכי גזול פסול. ומשני רב אשי מח"י לעולם ביום ראשון, ואיצטריך סד"א שאלו דאי לאו דידיה, אלא גם גזול אימא סתם גזילה דייאוש בעלים היא, וקניה ביאוש ודידיה הוא, קמ"ל דלא. כדאמר ר' חייא לאונכרי, פ"י כגון בית של נשיא הממונה בצרכיו, וכיוצא בנשיא אנשים חשובין, הממונין בצרכיהן נקראין גזולין, אמר להו כי יבניהו אסא, ליגזול אינהו אסא, כי היכי דליהוי יאוש ביהויה דגנים ושינוי רשות בדיכור, דגנים גזולין נהו.

תורה אור השלם

1. ואמרתם ומה הוה מוקדמא והפחתם אותו: אמר ר' יצחקא והבאתם גזול ואת הפסח ואת החולה והבאתם את הפניקה הארצה אותה מקדמא אמר ר' מלאכי א יג 2. דבר אל בני ישראל ואמרתם אליהם היום כי יקריב מבם קרבן ל' מן הדבקה מן הדבקה ואת הקצוץ את הקצוץ: ויקרא א ב 3. כי אני ה' אהב משפט שלי גזל בעולה ונתתי פעלתם באמת ובתורת עולם אברותי להם: ישעיהו ס"ה ה

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ה"ה קניה ציחות וקרינה ביה מבס משלם וכו': (ב) בא"ד הוא דשמעין ליה לעולה כ"י ותיבת לעיל נתקן:

גלוין הש"ס

תוס' ד"ה משום כ"י וא"ת לקמן דפסלין לולב של אשירה. וכו' אלו קושא כ"י ד"ל דלרין ליתן טעם לשמאלו דלא ס"ל למזוה הבאה בעבירה ועי"פ צ"ט ז' לרבנן דמ"מ אשירה פסול משום כמותו וכו' ועי"פ ר' להקשות למה ל' קרא מן הבקר להוציא העצד תיפוק ליה משום מזוה הבאה בעבירה:

שנאמר והבאתם גזול וגו'. דלשכתן קרא דלוכר להציט מזוה בעבירה: מה פסח אין לו תקנה. לאחר זמן להקריבו שהרי מוס קצוב עולמית הוא: אף גזול. ילפינן מינה דאין לו תקנה לאחר זמן ואפילו ביאוש דשמעין ליה למריה דמייאש ואמר ווי ליה לחסרון כיס ואע"ג דלענין מקני אהרנין צדצו קמא (סו. טה.) דקני ליה ביאוש והו' דידיה אפ"ה אקרוצי למזבח לא: שונא גזל בעולה. בעולות שאתם מביאין לי אני שונא את הגזול שאתם גוזלים אותם ואע"פ שהכל שלי ואלך מתחלה שלי היתה: אומר נמי דטעמא דמתני' בגזול צ"ט שני משום מזוה הבאה בעבירה: לא שנו. בגזול פסול: מסוך שונא בשאול. דהא צ"ט שני לא כתיב לכם למעוטי: לעולם צ"ט ראשון. ולא תידוק כדד"ק' הא שאלו כשר דכ"ש דשאלו פסול ומתני' לא מיבעי'א שאלו קאמר: אימא ססס גזילה. מיד ואע"ג דלא שמעין דליי'אש: יאוש בעלים הוא. שהרי צפניו הוא גזולו מידו ואין כח להזיל: קמ"ל. דעד דשמעין דליי'אש לא קני ליה דמימר אמר השתא הוא דמקיף מינאי למחר תפסינא ליה דנינא: אוונכרי. מגרי כל דצר דהשתכר זו כגון כלים קטנים ממויני ומסריקות ולולבין וקורין מרצ"ש:

כי וצניפו אסא מנכרין. כשתקנו הדס מן הנכרין לאגוד בהן להושענא: ליגזו איהו. הו' יתמכוהו מן הממונן ויתנוהו לכס: מאי טעמא ססס עכו"ס גזילי ארעפא מישראל ניינו. ושמת אותו קרקע מישראל הוה: וקרקע

משום דהוה ליה (ב) מצוה הבאה בעבירה (ג) שנאמר והבאתם גזול ואת הפסח ואת החולה גזול דומיא דפסח מה פסח לית ליה תקנתא אף גזול לית ליה תקנתא *לא שנא לפני יאוש ולא שנא לאחר יאוש בשלמא לפני יאוש אדם כי יקריב מכם אמר רחמנא ולא דידיה הוא אלא לאחר יאוש הא קנייה ביאוש אלא לאו משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה וא"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מאי דכתיב צ"ב אני ה' אוהב משפט בשונא גזל בעולה משל למלך בשר ודם שהיה עובר על בית המכס אמר לעבדיו תנו מכם למוכסין אמרו לו והלא כל המכס כולו שלך הוא אמר להם ממני ילמדו כל עובדי דרכים ולא יבירחו עצמן מן המכס אף הקב"ה אמר אני ה' שונא גזל בעולה ממני ילמדו בני יבירוחו עצמן מן (א) הגזול אומר נמי רבי אמי יבש פסול מפני שאין הדר גזול פסול משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה ופליגא דר' יצחק דא"ר יצחק בר נחמני אמר שמואל לא שנו אלא ביום טוב ראשון אבל ביום טוב שני מתוך שיצא בשאול ויצא נמי בגזול מתיב רב נחמן בר יצחק לולב הגזול והיבש פסול הא שאלו כשר ובי"ט ראשון הא כתיב לכם (ז) משלכם והאי לאו דיריה הוא אלא לאו ביום טוב שני וקתני גזול פסול (ח) (רבא אמר) לעולם ביום טוב ראשון ולא מיבעי'א קאמר לא מיבעי'א שאול דלאו דיריה הוא אבל גזול אימא סתם גזילה יאוש בעלים הוא וכדיריה דמי קא משמע לן אמר להו רב הונא להנהו (י) אוונכרי וכו' ובנינו אסא מעכו"ם לא תגזו אתון אלא לגזוהו אינהו ויהבו לכו מאי טעמא סתם עובדי כוכבים גזילי ארעתא גינהו וקרקע

משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה. והדמיא לקמן פ' לולב וערבה (ד' מג.) לכס משלכם להוציא את השאול ואת הגזול משום שאול איצטריכא דכלאו לכס נפקא לן גזול משום מזוה הבאה בעבירה דאע"ג דקרא גבי קרבן כתיב הוא הדין בכל מצוה דהוה דאורייתא דכמוכח צריש הגזול קמא (צ"ק ד' זג.) גבי הרי שגול סאה של חיטין ועטמה ואפאה והפריש ממנה חלה דאין זה מצדך אלא מנאך *וא"ת לקמן (ד' נב.) דפסלין לולב של אשירה ושל עיר הנדחת משום דמיכתת שיעוריה תיפוק ליה משום מזוה הבאה בעבירה ותו אמאי שרינן דלאו אשירה דמשה וי"ל דלא דמי לגזול דמתנת עבירת הגזול בזה המזוה שיוצא זו אכל הני אטו מחמת עבירה שנעשית זו מי נפיק ציה ומיניה יס ספרים דגרסי' לקמן (ד' נב.) אמתני' דאתרוג של אשירה מ"ט משום דהוה ליה מזוה הבאה בעבירה וגירסא משושבת היא אלא טעמא משום דמיכתת שיעוריה דאתרוג נמי צעי שיעור כאגוד או כציצה דלף על גב דאמרין לקמן (ד' נב.) טעמא משום דלא גמר פירא מלכ מקוס צעינן דמינכר לקחתה דמהאי טעמא פסלין לקמן (ד' נב.) פסלין ומיניה תימה צפרק כל עשה (פסחים ד' נב.): דתיא אין יוצא ידי מזוה בעבירה ליה מקרא תיפוק ליה משום מזוה הבאה בעבירה דקא אכלי איסורא ונפיק ידי מזוה:

כי יקריב מכם אמר רחמנא וא"ו דידיה הוא. תימה דצמרוצה

(צ"ק ד' סו.) ממעט גזול מדכתיב קרבנו והכא ממעט ליה מדכתיב מכם ואע"ג דאיכא דמוקי לה התם בגזול קרבן דחצירה מ"מ קשה למאן דלא מוקי ליה הכי ועוד קשה דהתם משמע דלפני יאוש לא נרין קרא דריש קרבנו ולא הגזול וקאמר ה"ד אילימא לפני יאוש למה ל' קרא ועוד קשה

דהא מכם דרשינן צ"ק דחולין (ד' ה. טו.) מכם ולא כולכם להוציא את המומר מכם צכס חלקתי ולא כולכם להוציא את המומר דקרא ק"ל דאמר דמרוצה לפני יאוש למה ל' קרא משום דלפני יאוש אין יכול להקדיש והרי הוא חולין דאמרין גזל ולא נתיאשו הצעלים שניהם אינם יכולים להקדיש דאיש כי יקדיש את ביתו אמר רחמנא מה ביתו (ב) צרשותו כדאי' צמרוצה (צ"ק ד' טח.) ואפילו מאן דפליג לא פליג אלא בצעלים אבל בגזול גופיה מודה דאין יכול להקדיש והא דמיימיה הכא קרא דמכס אע"ג דמיצית נפקא אורחא דגמרה צכבי דמיימיה מכם משום דאי לא כתיב ביתו היה מוקמינן מכם להך דרשה אבל השתא דכתיבי הני קראי אייתר ליה מכם להוציא את המומר ולכנס חלקתי ודכותה אשכתן פרק אחד דיני ממונות (סהדרין ד' גז: וסו) דדרש' נגעים ציוס מדכתיב ציוס הראות צו וצ"ק דמועד קטן (ד' ט.) מוקי לה לכתן דיש יוס שאתה רואה ויש יוס שאין אתה רואה וציוס נפקא לן מדכתיב כנגע נראה לי ולא לאורי וכן צשליהי פרק שני דמגילה (ד' כ. וסו) דלא מוהלין אלא ציוס דכתיב ציוס השמיני וצפרק ר"א דמילה (שבת ד' קב.) מוקי ליה ציוס אפילו צשבת ולינה ממעט מדכתיב צן שמונת ימים ועוד איכא דכותמיהו צדוכתי טובא: * קנייה ביאוש. וקרינא ציה (א) לכס משלכם משמע דקסבר ר' יוחנן יאוש כדי קנה וקשה דצמרוצה (צ"ק ד' טח.) קאמר ר' יוחנן דתשלומי ארבעה וחמשה חיוביה צין לפני יאוש צין לאחר יאוש ואי יאוש קני אמאי חיוב שלו הוא טובח שלו הוא מוכר כדי האי גזולא דייק התם לעיל (ד' טח.) רב ששת אמילתיה דרב דקאמר כי ניים ושכיב רב אמר להא שמעתא ועוד דצהגזול צתרא (סע ד' קטו.) שמעין צהדי' לר' יוחנן משמיה דר' ינאי דשינוי רשות ואח"כ יאוש לא קני ויש ספרים דגרסינן הכא הא קנייה ותו לא ואפילו גרסינן ביאוש יש לפרש דהכי קאמר הא קנייה ציאוש ושינוי השם כדאמרין צמרוצה (סע ד' קטו.) הגגז והגזלן הקדשן הקדש ואפילו למאן דאמר יאוש לא קני משום דהא איכא יאוש ושינוי השם מעיקרא חולין והשתא הקדש וא"כ מאי פריך התם אצ"י לרבא דאמר יאוש קני מדכתיב קרבנו ולא הגזול ואמאי דתיק לשנויי גזול קרבן דחצירה הא ממה נפשך התם קני דאיכא יאוש ושינוי השם ומ"מ מיפסול להקדבה משום מזוה הבאה בעבירה כדאמרין הכא וכמו כן קשה בסוף ההיא שמעתתא דדייק רבא דיאוש כדי לא קני מדכתיב קרבנו ולא הגזול ועולא נפקא ליה התם מגזול דומיא דפסח דלית ליה תקנתא וי"ל דאס איתא דיאוש כדי קני הו' שלו קודם הקדש ותו לא חשיב מזוה הבאה בעבירה וכן מוכח לקמן צשמעתין גבי (ב) נכרי וליקניניהו צשינוי השם משמע דאי קנו ליה מזו נפקי ציה ולא חשיב מזוה הבאה בעבירה אבל אי יאוש כדי לא קני ועל ידי הקדשן קא קני ליה דאיכא יאוש ושינוי השם השתא אז חשיב מזוה הבאה בעבירה וכולה שמעתין דלא חשיב מזוה הבאה בעבירה היכא דקני ליה מזלין למימר דקני קודם צאגודה אפילו למאן דלא צעי אגד הא קני ליה קודם י"ט דאכתי לא חל חיוב מזוה ואי נמי אפילו צ"ט דלא דמי למקדיש דחל קנין והקדש ציחד והא דשמעין ליה (א) לעיל לעולא צהגזול צתרא (סע ד' קיד.) גבי פלוגתא דר"ש ורבנן צערות של גגז ושל גזלן אי סתם גביה יאוש צעלים או סתם גזילה קאמר דקאמר עולא מחלוקת צסתם אבל צידוע דברי הכל קני התם איכא יאוש ושינוי השם כדאמרין צההיא שמעתא דמרוצה (סע ד' קטו.) דמעיקרא קרו ליה משכא והשתא קרו ליה צצרוא והא דמשמע צריש הגזול קמא (סע ד' זג.) צההיא דגזול סאה דלף על גב דשינוי קונה חשיב מזוה הבאה בעבירה אף על פי שקנאו צשינוי מעשה קודם צבא לידי חיוב חלה התם דיחויא צעלמא הוא אי נמי שאני צצכה דאיכא נמי הוכרה לשם שמים ולפי שיטה זו נרין ליישב סוגיא דהניקין (גיטין ד' נב.) דאמר עולא דצר תורה צין נודעה צין לא נודעה אינה מכפרת וסוגיא דהגזול צתרא וסוגיא דמרוצה ור"ת מפרש צענין אחר משום קשיא דעולא אדעולא והרבה הארכתי צמרוצה וצפרק הניקין (סע ד' קטו.) * מרדך שיוצא בשאול יוצא בגזול. הכל דווקא שהוא מדרבנן לא חייש אמנוה הבאה בעבירה: וקרקע

(א) הדבך תמוה דהא צ"ט שני לא צעי לכס ק"ה טעעם משום מזוה הבאה בעבירה ואולי דאיהו ט"ס נכל ככפן וצ"ע
(ב) נלאה דלי"ל פ"י עגון הממונה צבית השאול צצרכיו וכיוצא בשא"ל וכו'.